

Zemkopības ministrija

Pielikums
Lauksaimniecības konsultatīvā padome
2026. gada 10. jūnijs

Lauksaimnieku konsultatīvā padome

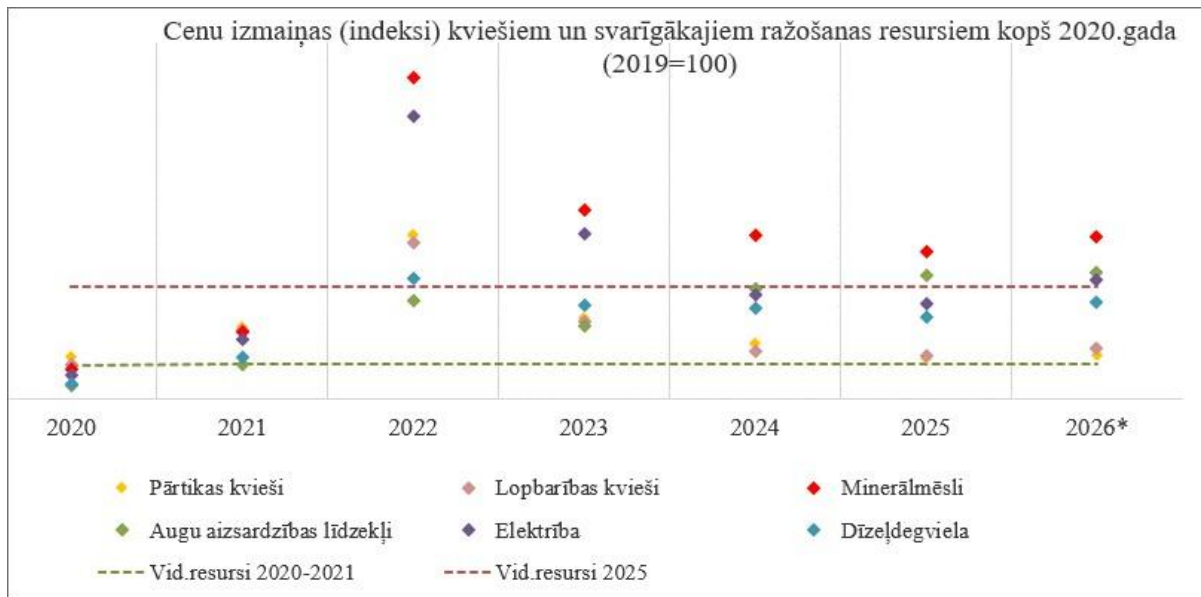
2026. gada 10. jūnijs

Minerālmēsli un dīzeļdegviela

Minerālmēslu sadārdzinājums

Balstoties uz pieejamiem Eurostat, VID MP, AREI datiem liecina, ka minerālmēslojuma cenu pieaugums ir vidēji 25 EUR/t (2026. gada 1. ceturksnis pret 2025. gadu)

CBAM maksājuma ietekme

CBAM mehānisms tiek piemērots no 2026. gada 1. janvāra

Izmaksu pieauguma tendence īpaši izteikti pastiprinājās 2026. gada martā.

EK «Tuvo Austrumu krīzes valsts atbalsta pagaidu regulējums»

29.04.2026. EK paziņojums "Tuvo Austrumu krīzes valsts atbalsta pagaidu regulējums" ⇒ iespēja DV sniegt **valsts atbalstu** lauksaimniecības / zivsaimniecības nozarei, lai segtu **pieaugušās degvielas** un **mēslošanas līdzekļu izmaksas**.

ZM aplēse: atbalsta nodrošināšanai mēslošanas līdzekļu izmaksu kompensēšanai periodā no š.g. marta līdz 31. decembrim ~ **11 milj. EUR**.

ES Minerālmēslojuma rīcības plāns

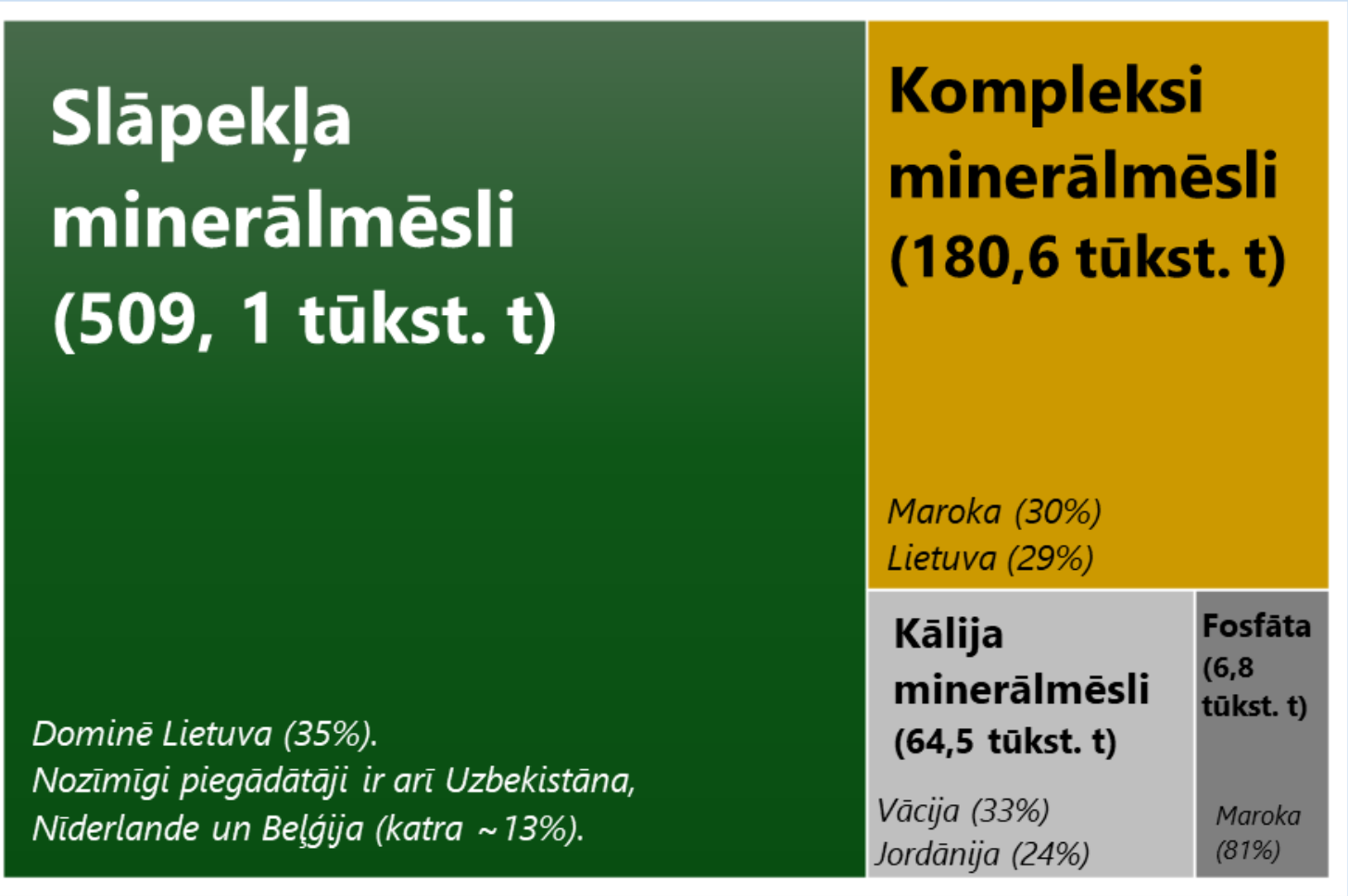
19.05.2026. EK nāca klajā ar plānu, kas paredz ārkārtas atbalstu lauksaimniekiem minerālmēslojuma izmaksu kompensēšanai.

Mērķi: Pieejamība un cenu pieejamība / Stratēģiskā autonomija un noturība / Pārredzamība un dialogs

EK tostarp paredz **ārkārtas atbalstu** lauksaimniekiem minerālmēslojuma izmaksu kompensēšanai.

Latvijas minerālmēslu importa struktūra (2025)

Jaunas piegāžu alternatīvas

Jaunas piegāžu alternatīvas

KANĀDA

Latvijas tirgus vajadzības ir salīdzinoši nelielas (~58 tūkst. t gadā).
Kālija imports varētu notikt caur Ventspils ostu.
Nav pakļauts CBAM prasībām.

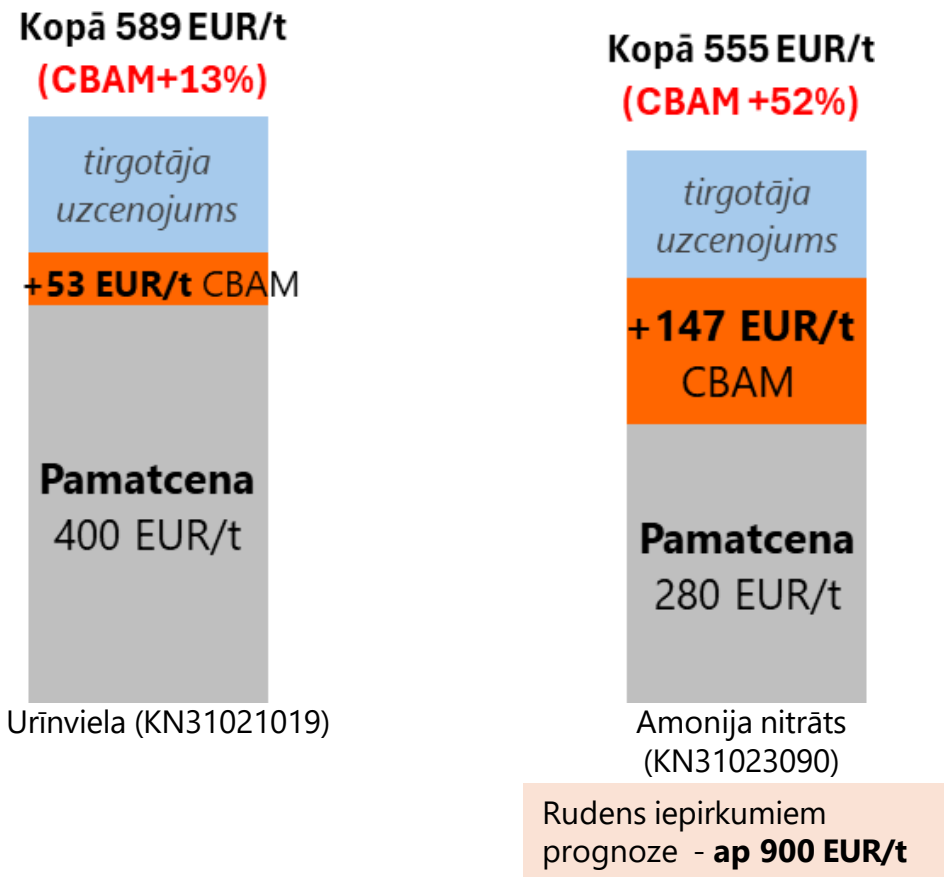

ĒGIPTIE

Urīnvienas (slāpekļa minerālmēsli) piegādes.
Potenciālai sadarbībai Latvijas zemniekiem būtu nepieciešams kopīgs iepirkums lielākos apjomos.

CBAM ieviešana – sadārdzinājums pirms sējas sezonas

Ģeopolitiskā attīstība, apvienojumā ar CBAM ieviešanu ir paaugstinājusi mēslošanas līdzekļu cenas atsevišķos gadījumos pat par vairāk nekā 50%.

CBAM tiek aprēķināts pēc konkrētā ražotāja vai valsts ražošanas emisijām un oglekļa cenas. Tāpēc vienam un tam pašam produktam CBAM izmaksas no, piemēram, Uzbekistānas, Ēģiptes var būt atšķirīgas.

Avots: ZM aprēķini, balstoties uz Eurostat datiem

12.06.2026. ECOFIN – grozījumi ES CBAM regulējumā (27a. pants)

Eiropas Komisijas kritēriji	Latvijas ierosinājums
Cenu pieauguma sliekšnis +50% <i>bez CBAM; references periods – 10 gadi</i>	Cenu pieauguma sliekšnis +20% <i>ES līmenī 2026 vs. references periods ir +20%</i>
Mehānisma ieviešana: Pārāk lēna	Mehānisma ieviešana: Attiecināt jau uz 2026. gadu

Slāpekļa minerālmēslojuma (KN 3102. grupa) importa vērtības pieaugumu ES līmenī:

Rādītājs	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026*
Importa vērtība, importējot ES, EUR/kg	0,207	0,207	0,211	0,220	0,198	0,315	0,638	0,384	0,327	0,353	0,366
VID. 2016–2025		VID. 2026*		PIEAUGUMS PRET 10G VID.							
0,306		0,366		+20%							
EUR/kg (10 gadu vidējā)		EUR/kg (pašreizējā cena)		27a.(3a) kritērijs: >50% — NEIZPILDĀS							

Taisnīga ES ārkārtas atbalsta «sadales atslēga»

Atbalsts jāpiešķir valstīm, kuras reāli cieš no izmaksu kāpuma, nevis balstoties tikai uz vēsturiskiem tiešajiem maksājumiem

1. solis: Tiešo maksājumu atslēga

Trūkumi: Ignorē strukturālas atšķirības un neņem vērā reālo atkarību no importa.

2. solis – Latvijas piedāvājums (divi pamata faktori):

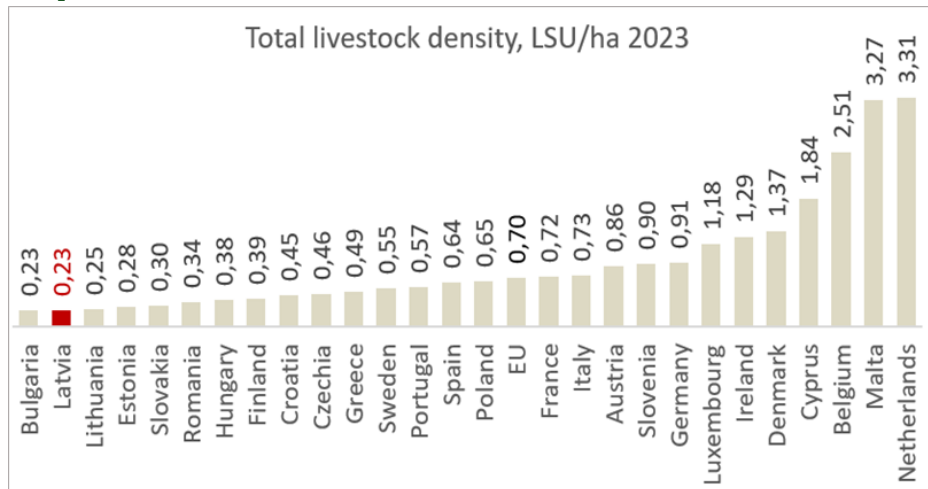
1. Lopus blīvums (LU/ha) — Zemāks blīvums nozīmē mazāk dabiskā mēslojuma un lielāku vajadzību pirkt minerālmēslus.

2. Ārējā atkarība — Rādītājs, cik lielā mērā slāpekļa vajadzības tiek segtas ar importu.

Prioritārs atbalsts jāsniedz DV ar zemu lopu blīvumu un augstu importa atkarību.

Lopus blīvumu: Mazāks skaitlis = lielāks atbalsts.

Avots: ZM pēc Eurostat datiem

(<https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DashboardIndicators/DataExplorerPMEF.html>)

Slāpekļa minerālmēslu ārējās atkarības rādītājs: Lielāks skaitlis = lielāks atbalsts.

Avots: ZM aprēķini pēc Eurostat datiem (N imports, N eksports, N patēriņš)

Makroekonomiskā ietekme *(provizoriski, nepieciešama saruna ar pētniekiem)*

Būtisks spiediens uz lauksaimniecību un ietekme uz makroekonomiku

Sākotnējā analīze balstīta uz marta statistikas datiem. Potenciāls Krievijas tranzīta pārvadājumu sadārdzinājums (importam no Uzbekistānas / Kazahstānas) var šīs aplēses vēl vairāk pasliktināt.

KVIEŠU EKSPORTA VALSTIS PASAULĒ

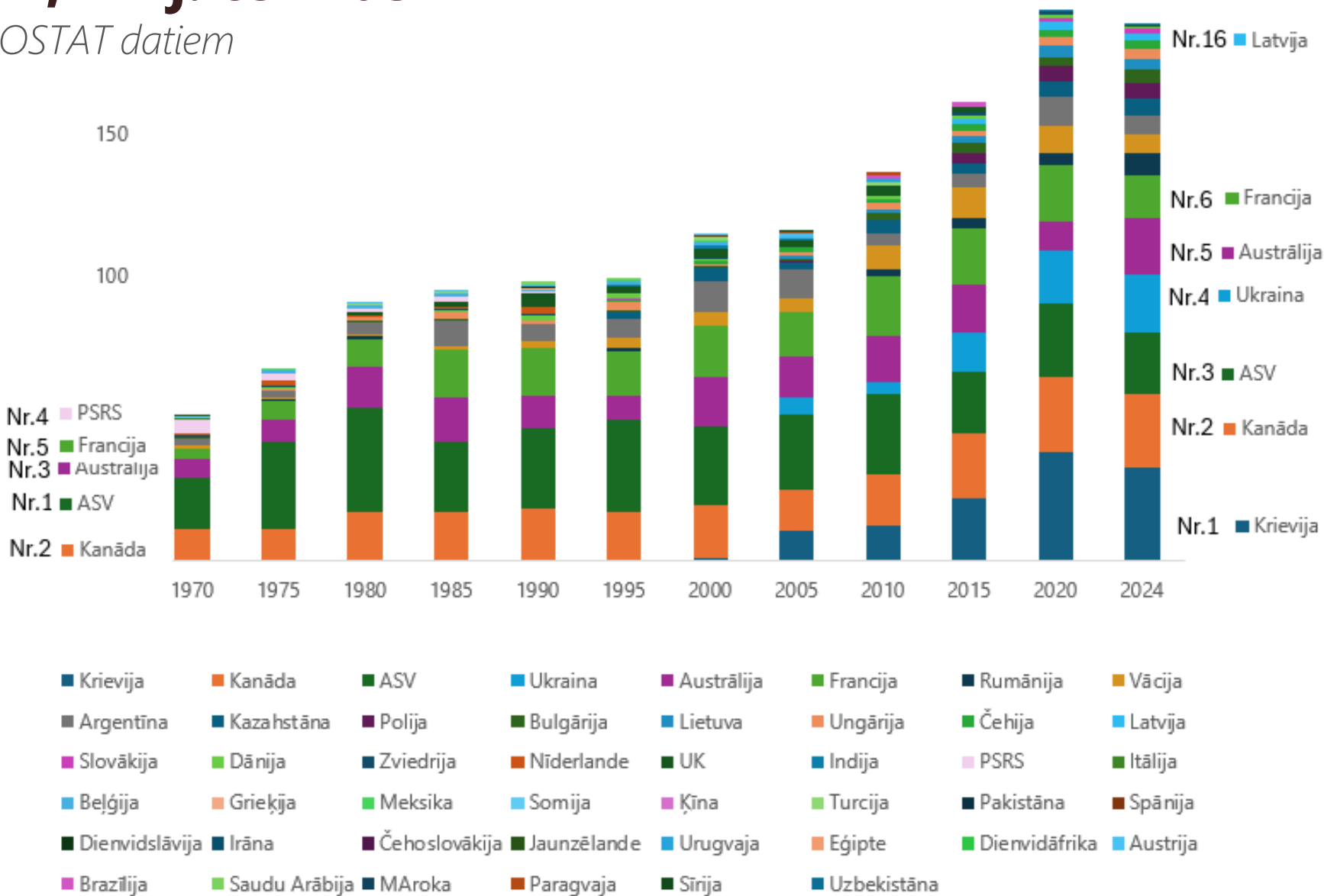
KOPŠ 1970.GADA, milj. tonnas

Avots: ZM pēc FAOSTAT datiem

Kviešu eksporta tirgū dominē Krievija, Kanāda, ASV un Austrālija, kas nodrošina lielāko daļu pasaules eksporta.

Kopš 2000. gada strauji pieaugusi Melnās jūras reģiona valstu, īpaši Krievijas un Ukrainas, nozīme kviešu eksportā.

Latvija ierindojas TOP 20 pasaulē.

Dīzeļdegviela lauksaimniekiem

Akcīzes nodokļa likme – **15 %** no standarta likmes, jeb:

➤ **2026.gadā un turpmāk – 70,05 € par 1000 litriem** (standartlikme 467 €/1000 l)

Naftas produktu cenu pieauguma ierobežošanas likums

➤ **Uz laiku no 2026.gada 1.aprīļa līdz 1.jūlijam – 21,00 € par 1000 litriem**

➤ **ZM rosina šo pārejas periodu pagarināt līdz gada beigām**

ZM virza grozījumus likumā «Par akcīzes nodokli», lai atvieglotu minimālo ieņēmumu kritērija vērtēšanu, dodot iespēju LAD vērtēt to lauksaimnieka finanšu datus, kurā ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas būs lielāki **pēdējos divos taksācijas gados.**

Nākotnes KLP (2026 – 2036)

Plānotā atdeve tautsaimniecībai

Nozares izaugsmes devums valsts ekonomikai un budžetam

x2 Lauksaimniecības
izlaide

Nozares izlaide pieaugs no 1,9 miljardiem EUR līdz **4,4 miljardiem EUR** (un no 971 uz **2256 EUR/ha**)

+70% Produktivitātes
lēciens

Būtisks pieaugums pievienotajai vērtībai uz vienu nodarbināto **lauksaimniecības nozarē** (no 18598 uz 31632 EUR/nodarbinātais)

+80% Nodokļu
ieņēmumi (bez
PVN)

Lielāka nozares peļņa nesīs tiešu finansiālu ieguvumu valsts budžetam – nodokļi bez PVN pieaugs no 251 milj. EUR uz 453 milj. EUR.

+91% Produktivitātes
lēciens

Būtisks pieaugums pievienotajai vērtībai uz vienu nodarbināto **pārtikas ražošanas nozarē** (no 34125 uz 65105 EUR/nodarbinātais)

+2pp Ieguldījums
IKP

No negatīvas izaugsmes -0,4% uz izaugsmi +6,2% (2036; EM prognoze).

Rīcības plāns Latvijas lauksaimniecības izaugsmei 2026.-2036. gadam (TAP ID: 26-TA-893) – saskaņošanas procesā (plāns iesniegt VK līdz augustam)

Latvijas stingrā pozīcija un finansējuma plaisa – 4,14 miljardi EUR

Valdības pozīcija:

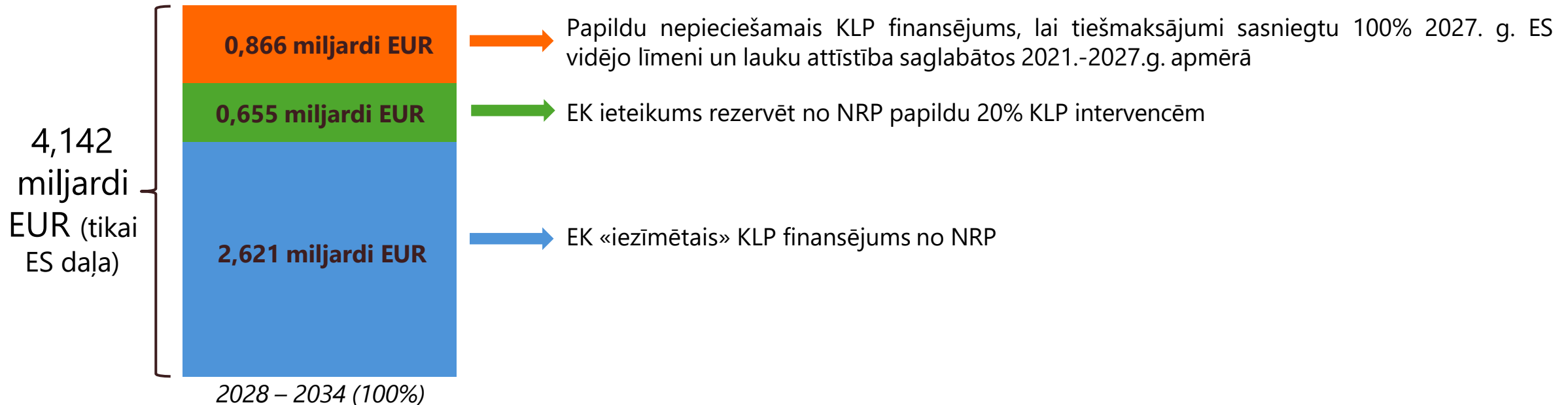
Atbilstoši MK 16.12.2025. izskatītajai un 17.12.2025. SELK apstiprinātajai Ārlietu ministrijas pozīcijai Nr. 2 «Par ES daudzgadu finanšu shēmu 2028. – 2034. gadam»

Saeimas paziņojums:

05.02.2026. sēdē pieņemtais paziņojums, aicinot Ministru prezidentu panākt taisnīgu KLP finansējumu Latvijas lauksaimniekiem

Mērķis: Tiešmaksājumu likmju noteikšana ES vidējā līmenī un atbalsts KLP pasākumiem lauku attīstībai vismaz 2021.-2027. gada perioda apmērā

Lauksaimniecības izaugsmes plāns 2026-2036

Pelnošas saimniecības un spēcīgas nozares!

ATTĪSTI savu konkurētspēju un DOD pienesumu savai nozarei

Konkurētspējīgās saimniecības
5200

Saimniecības izaugsmes sākumpunkts – ATTĪSTIES un PELNI

Izaugsmes saimniecības
18 500

Vides saimniecības
27 000

Veido lauku ainavu, uzturi vidi un nodrošini pašpatēriņu vai **RAŽO un ATTĪSTIES**

Nozaru PAŠU izstrādātas stratēģijas

Lauksaimnieks
Kooperatīvs
Pārstrāde

KOPĪGI VEIDO savu un nozares izaugsmi

INSTRUMENTI
IZAUGSMEI

Dati
un datos balstīta
lēmumu
pieņemšana

Risku
pārvaldība -
saimniecības atbildība

Inkubācija -
biznesa
veidošana,
attīstība

Investīcijas -
attīstības projekti

Rīki
produktivitātes/
efektivitātes
izaugsmei

ATBALSTA
ATDEVE

Augsnes auglība – nozares pamats. Cel produktivitāti no ha!

4 attīstības virzieni jeb izaugsmes plāns

Tiks nostiprināts MK Rīcības plānā, lai nozares sagatavotos līdz 2028. gadam

AUGSNES AUGLĪBA

Kā **nozares DNS**, biznesa **pamata atbildība** nākošām paaudzēm un nepieciešams **palielināt** zemes **apsaimniekošanas efektivitāti**

KONKURĒTSPĒJA

Trīs saimniecību grupas un to attīstības virzienam **mērķēta politika**. **Datu nozīme** attīstības lēmumu pieņemšanā, **stiprinot** saimniecības "finanšu veselību"

TIRGUS PIEEJAMĪBA

Sadarbība kopējā pievienotās vērtības ķēdē. Savas nozares jēgpilnu **stratēģiju izstrāde** un **īstenošana**. **Uzņēmumu attīstības mērķu** pieskaņošanai tai.

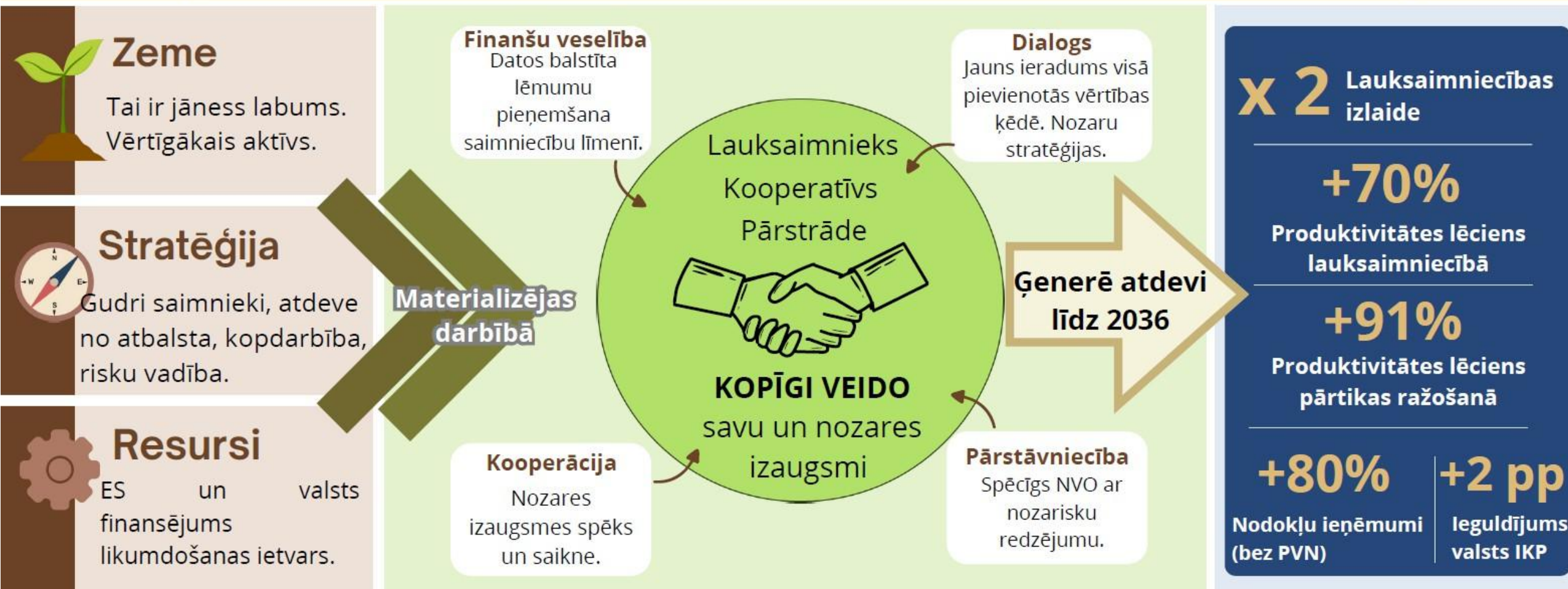

RISKU VADĪBA

Kopējas līdzsvarotas atbildības stiprināšana un **paplašināts, nozarēm piemērots** risku instrumentu klāsts.

Zemkopības ministrijas jaunais ietvars: Lauksaimniecības izaugsmes plāns 2026 - 2036

☀ VĒSTURISKS SOLIS. Nozares PIRMO REIZI pašas izstrādā savas attīstības stratēģiju ☀

Jaunais ietvars nav tikai vīzija dokumentā – tas ir reāls nozaru ekosistēmas plāns, kur katrs hektārs un lēmums tiek pārvērsts devumā Latvijas ekonomikā

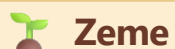
Dokuments ir TAP saskaņošanā ar ministrijām (26-TA-893)

Transformācija caur stratēģijām

★ VĒSTURISKS SOLIS · Nozares **PIRMO REIZI** pašas izstrādā savas attīstības stratēģijas ★

↗ **Stratēģija** → **Darbība** → **Rezultāts** · Mērķa gads: 2036

1. Bloks ZM Ietvars

Zeme

Tai ir jānes labums

Stratēģija

Latvijas izaugsmes plāns:
gudri saimnieki, atdeve no
atbalsta, kopdarbība, risku
vadība

Resursi

ES un valsts finansējums,
likumdošanas ietvars

2. Bloks NVO Stratēģijas

Piens

- Stabili saimniecību
% pieaugums
- Dažāda esošo
zemes resursu
izmantošana

Augļi un Dārzeņi

- ?

Laukaugi

- ?

Cūkkopība

- ?

Liellopu nozare

- Zīdītājgovis +30%
- 10% teļu nobaroti
Latvijā
- Liemeņu svars 320 kg

Aitkopība

- +50% aitas/ha
- Nokauto aitu skaits
+15%
- Jēri virs 17 kg +30%

Putni

- Apgrozījums +17%
- Eksports +30%
- Budžetā +6 milj. EUR
- 100% ārpus sprostiem

Bioloģiskā I/s

- Augsnes pH 6.0
- Ražība +50%
- PV +30 milj.
EUR/gadā

Nozaru stratēģiju KPI sniedz ieguldījumu valsts kopējo KPI sasniegšanā.

Atbalsts — lai risinātu nozaru izaicinājumus un sniegtu ieguldījumu definēto mērķu sasniegšanā.

3. Bloks — 2036. gads Valsts lielie KPI

×2 Lauksaimniecības izlaide
No 1,9 mlrd. līdz 4,4 mlrd. EUR

×2 Izlaide uz ha
No 971 EUR/ha līdz 2256 EUR/ha

+70% Produktivitāte I/s:
18 598 → 31 632 EUR/nodarb.

+80% Nodokļu ieņēmumi (bez PVN)
251 → 453 milj. EUR

+91% Produktivitāte pārtika:
34 125 → 65 105 EUR/nodarb.

+2pp Ieguldījums IKP
No -0,4% uz +6,2% (2036;
EM)

 Sagatavošanas termiņš
1. jūlijs

 Stratēģiskais horizonts
2036. gads

 Horizontāli
Zināšanas, izglītība, risku vadība

 Uzraudzība
**Reizi gadā nozares un valsts
izvērtē progresu**

⚠ JĀRISINA CEĻĀ UZ MĒRĶI

Dialogs — jauns ieradums

Daudzās nozarēs līdz šim nav bijis
dialogs — ne savā starpā, ne visā
pievienotās vērtības ķēdē

Nozaru pārstāvniecība

Nav spēcīga, jēgpilna nozaru
pārstāvniecība

Kooperācija — vājš posms

Nav izpratnes par kooperatīva lomu
— sadarbība vēl nav daļa no nozaru
kultūras

Stratēģija = īstenošana

Nav izpratnes, kas ir nozares
stratēģija — nozare pati arī īsteno
savu izstrādāto stratēģiju

Kā sokas ar nozaru stratēģijām?

Aitkopība

⇒ Uzsvars uz kvalitatīvu liemeni un kooperācijas attīstību, kvalitatīvs ģenētiskais materiāls.

Projekts gatavs. 12.06.2026. būs profesionāļu dienas – vēl diskusijas nozares iekšienē.

Sākuši stratēģijas īstenošanu.

Augļu & Dārzeņu nozare

⇒ Efektīva un vieda saimniekošana pašizmaksas mazināšanai un ražības kāpumam, vietējās produkcijas prioritāte, augstas PV produkti, kompetents darba spēks.

Nepieciešams nozarisks redzējums.

Jāturpina darbs pie nozares KPI un veicamām aktivitātēm.

Laukaugu nozare

Nozare darbu ir uzticējusi I.Gulbei.

Pēc pirmās tikšanās ir veikta vairāk kā 400 nozarē iesaistīto aptauja.

11.06. tikšanās ar nozari par rezultātiem un vienotos par turpmāk attīstības virzieniem.

Pienkopība

⇒ 3 virzieni: saimniecības modelis uz biznesu vērsts, spēcīgs zemnieks un kooperācija, nozares tēls un vietējā patēriņa veicināšana.

Vairākas tikšanās, t.sk. tikšanās starp ražotājiem un pārstrādi, kur abas puses prezentēja savu redzējumu.

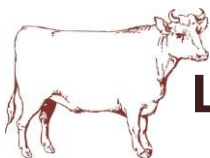
27. un 28.05. turpinās grupu darbs.

Cūkkopība

⇒ virzieni: konkurētspējīgas saimniecības modelis, ražošanas apjoma palielināšana, kvalitatīvs ģenētiskais materiāls, dzīvnieku veselība un labturība

03.06. nozares tikšanās, lai vienotos par attīstības virzieniem.

Liellopu nozare

⇒ virzieni: spēcīgs ģenētiskais pamats, atšķirto teļu ražošana, nobarošanas posma attīstība

Projekts ir gatavs, izdiskutēts nozarē.

Jūnija sākumā to prezentēs.

Mājputnu nozare

⇒ virzieni: pilna cikla ražošanas infrastruktūras izveide, labturības līmeņa paaugstināšana (nav sprostos dētas olas), kooperācijas veicināšana

Projekts ir gatavs, izdiskutēts nozarē.

Turpinās darbs pie mērķu definēšanas un veicamo aktivitāšu identificēšanas.

Bioloģiskā ražošana

⇒ 3 virzieni: lielāka atdeve, kopspēks nozarē (sadarbība, lai iegūtu pārstāvību), efektivitāte (kvalitatīva BIO sēkla).

Iespējams, ka BIO nozarei jāveido vienota atsevišķa stratēģija – par to būs saruna asociācijā.

⇒ **Biškopības nozare** uzsākusi savas stratēģijas izstrādi, notiek darbs ar nozares pārstāvjiem.

⇒ **Briežkopības nozare** – kopā ar ZM tika izveidota nozares ekosistēma.

ES ārkārtas atbalsti un apdrošināšana

EK atbilde LV par lūgumu piešķirt papildus finansējumu (26.05.2026.)

EK atzīst Latvijas lauksaimnieku finansiālo grūtību. Latvija regulāri saņēmusi kompensācijas no lauksaimniecības rezerves — par 2017. gada plūdiem, 2022., 2024. un 2025. gada zaudējumiem — taču atbalsts no ES puses ir vairāk simbolisks.

Nākotnē EK aicina **uz labākiem riska pārvaldības instrumentiem**, aicina izstrādāt risinājumus lauku attīstības pīlāra ietvaros, lai stiprinātu nozares ekonomisko noturību klimata pārmaiņu apstākļos.

Izmaksātais ārkārtas atbalsts pa gadiem:

Gads	Atbalsta veids	Saimniecību skaits	ES izmaksāts (EUR)	LV izmaksāts (EUR)	Platība (ha)
2023	ES ārkārtas – augļkopība	278	3 006 414	—	2 103
2023	LV valsts – krusa	117	—	981 833	1 792
2024	ES ārkārtas – augļk./dārzenķ.	102	3 468 012	—	1 675
2025	ES ārkārtas – augļk./dārzenķ. (t.sk. kartupeļi, zirņi) /sēklas	668	4 200 000	—	24 098
KOPĀ		1 165*	10 674 426	981 833	

* Viena saimniecība var būt saņēmusi atbalstu vairākos gados

Ražas, dzīvnieku, sējumu un stādījumu apdrošināšanas prēmija

Atbalsta intensitāte - līdz **50% no apdrošināšanas prēmijas** par attiecināmajiem riskiem (klimata, augu un dzīvnieku slimības, uguns risks, plēsēju postījumi ganāmpulkos)

Atbalsta likme:

- ✓ Sējumiem un dzīvniekiem līdz 50 €/ha vai liellopu vienību un 65 €/ha, ja ir pārsēti iznīkušie ziemāji
- ✓ **Augļkokiem, ogulājiem, dārzeņiem līdz 200 €/ha**

**VH Latvija (Latraps)
piedāvājums no 2024.gada**

Riski	Kultūraugs
Krusa	Augļi, ogas, sīpoli, kāposti, sakņu dārzeņi
Salnas, krusa, vētra, lietusgāzes	Bietes, kartupeļi

	2024		2025	
	Polišu skaits	Platība, ha	Polišu skaits	Platība, ha
Augļi, ogas	8	81	5	17
Dārzeņi	5	655	3	11
Cukurbietes	3	1340	2	508
Kartupeļi	2	145	7	291